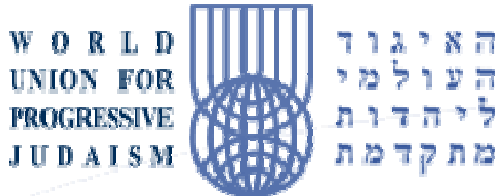

5771

Torah from Around the World

Sjabbat 10 september 2011 / 11 elloel 5771

Sidra Ki Tetsee, Devariem [Deuteronomium] 21:10-25:19

Tanach blz. 393-401

Haftara: Jesjaja 54:1-10, Tanach blz. 892-893

Commentaar door rabbijn Rich Kirschen

Directeur van [NFTY](#) (National Federation of Temple Youth) [in Israel](#) ([video's](#))

Vertaling: Paula Reisner

Het Engelse [origineel](#)

Bespiegelingen over Vijanden, Vrienden en Iedereen er tussenin

Vorige week schreef ik over mijn bezorgdheid dat Chelsea Clintons huwelijk (als het ware) de hachelijke situatie vertegenwoordigt voor ons Joden, die in een maatschappij leven, die te veel van ons houdt. Deze week laat het eind van de sidra, Ki Tétsé, ons instructies achter hoe om te gaan met mensen, die ons te veel haten.

In Devariem 25:17-19 lezen we “Vergeet niet wat Amalék u heeft aangedaan tijdens uw tocht uit Egypte. Toen u uitgehongerd en uitgeput was heeft hij ze gewetenloos, zonder enig ontzag voor God, de achterhoede overvallen, waar de zwaksten zich bevonden. En wanneer straks de Eeuwige uw God, u vrede geeft in het land dat u als grondgebied van Hem krijgt, door u te verlossen van de vijanden die u omringen, zorg er dan voor dat niets op aarde nog aan Amalék herinnert. Vergeet het niet!”

Als de Verenigde Staten de ideale plek is om te onderzoeken wat het voor het joodse volk betekent dat mensen iets te veel van ons houden, dan is helaas Israel een fantastische plek om van gedachten te wisselen over wat het voor het joodse volk betekent als andere mensen ons te veel haten. Het is iedere joodse Israëli duidelijk dat we geen tekort hebben aan vijanden.

Aan de andere kant is de tijd (grotendeels) voorbij, dat we Arabische legers in uniform hadden die ons de zee in wilden drijven. Desondanks en om het veilig te houden, zou ik niet willen suggereren dat we zelfs maar voor een minuut onze alertheid laten varen. Laten ons het er dus op

houden, dat zelfs wanneer we geen vijanden hebben, we nog steeds potentiële vijanden hebben.

In onze dagen is het echter niet altijd helder wie de vijand is, vooral weg van het strijdtoneel. Het is nogal duidelijk, dat landen als Iran en groepen als Hezbollah onze vijanden zijn. Immers, als een groep oproept tot je vernietiging – dan is dat meestal wel een duidelijk teken dat zij je vijand zijn. In één opzicht voelt Hamas zeker als een vijand, maar hoe zit het met de Palestijnen, die leven onder Hamas? Geloven we dat alle Palestijnen onze vijanden zijn? Hoe zit het met de Palestijnen, die ik bij mijn werk tegenkom in Bet Shmuel en waar ik dagelijks mee omga? Voor sommigen onder ons is het woord ‘vijand’ ongemakkelijk, omdat we er de voorkeur aan geven aan te nemen dat we uiteindelijk allemaal hetzelfde willen en dat er dus in feite geen echte ‘vijanden’ bestaan, alleen maar misverstanden. In een ideale situatie zou dit waar zijn, maar we leven niet altijd in een ideale situatie.

Iets wat ik in Israël heb geleerd en dat mij een extra inzicht in de Tora heeft opgeleverd en mij geholpen heeft te begrijpen hoe wij ‘vijand’ definiëren, is het belang en de centrale rol van ‘de stam’. In de tijd van de Tanach (de Bijbel) leefden we in stamverbanden en vandaag de dag leven wij in Israël weer in stamverbanden. Van mijn vriend en leraar Paul Liptz heb ik geleerd nooit te onderschatten hoe hier in Israël en in het verdere Midden-Oosten je eigen stam het enige is wat telt. Dit is van het grootste belang voor de manier waarop men met de gecompliceerdheid van deze regio omgaat. Zelfs mijn kindergroep in de *Tzofiem* (de Israëlische padvindsters) wordt hun *Shevet* (“stam”) genoemd. Ken je eenmaal je stam kan je gaan inschatten wie je vrienden zijn, en wellicht belangrijker, wie je vijanden zijn. Deze manier van denken is nooit makkelijk geweest voor mij als een Angelsaksische (lees: Engelsprekende, daar ik noch ‘Angel’ noch ‘Saksisch’ ben) liberale rabbijn, maar ik neem aan dat ik behoor tot de stam Kol Haneshama, die woonachtig is in het gebied van Zuid-Jeruzalem.

Afgelopen week heb ik veel nagedacht over stammen, nadat ik een fantastische tijd heb doorgebracht met een andere stam uit Israël, in [Bet Jan](#), in het noorden van het land. Ik bezocht daar mijn oude schoolvriend Shakib Ali, zijn vrouw Hediya en hun vier kinderen. Shakib Ali is een van de meest opmerkelijke mensen, die ik ooit in mijn leven ontmoet heb. Hij is een ongelooflijk succesvolle jurist, een marathonloper, een Arabische luitspeler en in alle opzichten een man van de wereld. Shakib en ik kennen elkaar meer dan 25 jaar vanaf de tijd toen we elkaar ontmoetten op de ‘Hebrew University’ in Jeruzalem waar hij Engelse literatuur en rechten studeerde.

Shakib is ook een [Droez](#), wat betekent dat hij tot een kleine minderheidsgroep behoort, die in Libanon, Syrië, Jordanië en Israël woont. Het verhaal van de Druzen is gecompliceerd. Deze kleine groep splitste zich af van de (Sji’itische) Islam in de 10^e eeuw in Egypte. Omdat ze verschrikkelijk vervolgd werden, zochten zij meer dan 800 jaar geleden hun toevlucht in het hoge, beschermende gebergte van Noord-Israël en Libanon. Omdat de Druzen een onderdrukte minderheid zijn, leerden ze hun huizen op palen te bouwen voor het geval vijanden hen zouden aanvallen en ontwikkelden een krijgerscultuur om zichzelf te verdedigen. Hun religie is geheim en alleen als je Droez bent, krijg je toegang tot religieus onderwijs. Tenslotte is een van de meest onderscheidende kenmerken van de Druzen, dat ze een stam zijn, dat gesloten is sinds de 10^e eeuw. Dat betekent dat niemand zich kan bekeren om Droez te worden, je kunt niet met een Droez trouwen en ook niet trouwen om Droez te worden; de enige manier om Droez te worden is in de stam geboren te worden. Nou, Chelsea Clinton, wat vindt u daarvan? Ik heb vaak genoeg

geprobeerd het idee te lanceren bij mijn vrienden in Bet Jan dat ik misschien wel een Reform Droeze zou kunnen worden, maar niemand heeft me ooit serieus genomen. Dus de slotsom is: niemand denkt meer klassiek stamgericht dan een Droeze.

Als u vindt dat jood-zijn gecompliceerd is, dan zou u eens moeten proberen een Droeze te zijn. De Druzen behoren tot een kleine minderheid van misschien een miljoen mensen. Vanwege deze minderheidsstatus hebben ze een filosofie van Taqiya ontwikkeld, wat betekent dat ze in staat zijn te integreren in de dominante cultuur en tegelijkertijd hun eigen identiteit behouden. Hier in Israël kozen de Druzen in 1948 de kant van de Israëlische strijdkrachten, omdat ze als onderdrukte minderheid zagen dat het kiezen voor Israël voordelig zou zijn. Alle Druzische mannen dienen tot op de dag van vandaag in het Israëlische leger.

Dus daar zit ik dan op een morgen, rustig koffie drinkend (eerlijkheidshalve: genoeg koffie om me tot februari wakker te houden) in Shakib's prachtige huis met uitzicht op Bet Jan, samen met Shakib en zijn neef Nayef (ook een jurist, die met ons aan de Hebrew University studeerde). Met z'n drieën praten we over oude tijden, onze families, onze carrières en beklagen ons over de middelbare leeftijd (blijkbaar discrimineert dit fenomeen niet tussen de stammen). Op een bepaald moment in de conversatie komen we op het onderwerp van onroerend goed en ik klaag dat Jeruzalem veel te duur is en stel grappend voor dat ik onroerend goed zou moeten kopen in Bet Jan. Bijna als een vaststaand feit vertelden ze mij dat ik natuurlijk geen vastgoed kan kopen in Bet Jan, omdat ik een Jood was en niet een Droeze. Toen dacht ik er ineens aan hoe mijn burens zouden reageren op Shakib of Nayef als ze vastgoed zouden willen kopen in mijn buurt. Dit was een van die momenten van verbinding en scheiding tegelijkertijd.

Shakib en ik hebben ons altijd gevoeld als broers. Om onze kinderen te zien spelen in Hebreeuws gemengd met Arabisch en Engels is gewoon ongelooflijk. Maar hier in Israël zijn we absoluut van verschillende stammen. Zij zijn Druzen en wij zijn Joden. Op één niveau betekent dat niets voor me maar op een ander niveau kun je het niet negeren. Bovendien, zelfs al zouden we het willen, kunnen we niet ontkennen hoe de bredere maatschappij op verschillende manieren op ons reageert. Mijn dochters gaan het leger in en de zijne niet; maar interessant genoeg zullen onze zonen samen in het leger dienen. Als ik in Bet Jan ben, herinner ik me hoe veel ik van de Arabische taal en cultuur hou. Als ik in Bet Jan ben is de Arabische taal warm en intrigerend. Toch ben ik ook extreem bewust van het feit, dat als ik in Jeruzalem ben, hetzelfde Arabisch, dat van de Muezzins' oproep tot gebed om 04:00 in de ochtend komt, mij niet een warm doezelig gevoel geeft, maar me gespannen en wantrouwig maakt. Droeze, Arabier, Liberaal Jood, Angelsaksisch, Amerikaan, Israëli: er waren heel wat identiteiten aanwezig tijdens de koffie die ochtend.

Als je naar het Midden-Oosten kijkt en het concept van de stam negeert, dan begrijp je niets van het Midden-Oosten. De sidra van deze week eindigt met een paar strenge instructies over hoe we moeten omgaan met een andere stam: Amalék. Niet één van de leukste herinneringen en niet één van de leukste stammen. Voor diegenen onder ons die nu in het Midden-Oosten wonen: onze taak is niet een gemakkelijke. Het is er een, die van ons vraagt een balans te vinden tussen de zuigkracht van onze stam, maar ook het belang in te zien om over de grenzen van onze stam uit te reiken en er achter te komen hoe ons te verbinden met 'de ander'. En uiteindelijk zijn het deze verbindingen, die ons hopelijk eens zullen toestaan de behoefte om Amalék te herinneren, uit te wissen.